

**Připomínka společnosti Sokolovská uhelná, právní nástupce, a.s. (dále jen jako „SUPN“)
v rámci 2. kola veřejného konzultačního procesu k návrhu zásad cenové regulace pro
regulační období 2021-2025 pro odvětví elektroenergetiky, plynárenství, pro činnosti
operátora trhu v elektroenergetice a plynárenství a pro povinně vykupující**

I. Připomínka k (nepopsanému) postupu stanovení ceny za distribuci plynu – kapitola 13.5.

Text návrhu Energetického regulačního úřadu (dále jen jako „ERÚ“), ke kterému se vztahuje připomínka:

13. Zvláštní část pro činnost distribuce plynu – regionální distribuční soustavy

13.5. Metodika stanovení cen služby distribuční soustavy

Ceny pro kategorii zákazníků domácnost a maloodběratel budou pro každý regulovaný rok V. regulačního období vycházet z tarifního modelu stanoveného na poměru mezi spotřebovaným množstvím plynu a rezervovanými kapacitami v rámci odběrových pásem a pro kategorii zákazníků střední odběratel a velkoodběratel budou stanoveny na základě tzv. logaritmického vzorce.

Připomínka

V předloženém konzultačním dokumentu není podle našeho názoru dostatečně podrobně v souladu s ustanovením § 19a odst. 9 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), zpracována problematika *stanovení ceny pro provozovatele distribuční soustavy v plynárenství*.

V kapitole 13.5. je stanovení cen pro velkoodběr popsáno pouze následovně: „*na základě tzv. logaritmického vzorce*“. Je zjevné, že takovýto popis je příliš obecný, a to, aby nesplňoval podmínku vytvoření vhodných „*podmínek pro transparentní, předvídatelné a dlouhodobě stabilní investiční prostředí v odvětví elektroenergetiky a plynárenství*“ v souladu s výše uvedeným ustanovením energetického zákona a bez znalosti daného logaritmického vzorce, neumožňuje konkrétně připomínkovat a navrhnout změnu směřující k tomu, aby byla cena pro tuto kategorii zákazníků nastavena transparentně a předvídatelně v souladu se zákonem.

Jsme přesvědčeni, že tato problematika musí být řešena v rámci předloženého návrhu zásad, jelikož v rámci transparentnosti, předvídatelnosti a nákladovosti jednotlivých cen v souladu s požadavky energetického zákona, není možné princip rozdělení cen připomínkovat až v rámci konzultačního procesu k dílčímu cenovému rozhodnutí. Jedná se však o nastavení principů pro ceny za distribuci plynu pro velkoodběr pro celé regulační období.

V praxi nám jako zákazníkovi tato chybějící část zásad cenové regulace brání v posouzení dokumentu z pohledu zákazníka – velkoodběratele. Rovněž nám brání ve vytvoření dostatečně konkrétní připomínky k stanovení ceny pro nás jako zákazníka – velkoodběratele, jelikož nemáme pro naši připomínku k dispozici ani výpočtový model ani data do něj vstupující.

Jako připomínkující musíme tedy předpokládat, že bude zachován stávající princip stanovení cen z povolených výnosů „*na základě tzv. logaritmického vzorce*“, tedy struktura cen tak, jak je součástí Cenového rozhodnutí Energetického regulačního úřadu č. 4/2019 ze dne 26. listopadu 2019, o regulovaných cenách souvisejících s dodávkou plynu.

Jsme přesvědčeni, že stávající „tzv. logaritmický vzorec“ pro stanovení kapacitní složky ceny distribuce plynu vede u velkoodběratelů využívajících plyn pro výrobu elektřiny v paroplynových elektrárnách (obecně pro zákazníky s kapacitou v řádu nad 1,5 mil. m³/den a více) ke stanovení cen značně nad náklady. To motivuje tento typ zákazníků k připojování odběrných míst přímo k přepravní soustavě, což vyvolává tzv. vodárenský efekt u distribučních soustav plynu a diskriminuje velké zákazníky, kteří takovou možnost nového připojení nemají.

Variabilní složka ceny distribuce plynu pro tento typ zákazníků je stanovena ve výši, která naprosto neodpovídá možným distribučním ztrátám. V praxi se pro rok 2020 jedná pro společnost GasNet o cenu ve výši 18,27 Kč/MWh oproti ceně 0,78 Kč/MWh u provozovatele přepravní soustavy, tedy o navýšení ceny o 2 342 %. Pokud budeme uvažovat cenu plynu ve výši 500 Kč/MWh, muselo by se jednat o 3,5 % ztrát, což se nám jeví jako nereálné. Pokud v této variabilní složce nejsou pouze náklady na ztráty, jedná se o nespravedlivou, zjevně diskriminační a protiústavní alokaci nákladů na skupinu velkých zákazníků.

Dalším zásadním rozdílem mezi distribuční a přepravní soustavou je možnost velmi flexibilního a levného sjednávání denních a vnitrodenních rezervací přepravní kapacity oproti možnému sjednání velmi drahé a neflexibilní klouzavé kapacity u distribuce plynu.

Nejednoznačnost nastavení transparentního cenového modelu pro velkoodběratele plynu z distribuční soustavy optikou současného nastavení značně omezují možnosti přechodu z uhlí na zemní plyn jako palivo v místech, kde není k dispozici připojení k přepravní soustavě. Navíc jsou stávající zdroje omezeny v možnosti flexibilně reagovat na vývoj ceny elektřiny, plynu a emisních povolenek a nasazovat tak paroplynovou elektrárnu co nejvíce je to možné, což nejenže nepřispívá k omezení emisí oxidu uhličitého, ale i paradoxně snižuje výnosy za distribuci plynu a v nejhorším případě i ohrožuje stabilitu přenosové soustavy v elektřině.

Domníváme se, že stávající cenové podmínky jsou netransparentní a diskriminační pro výrobce elektřiny v paroplynových elektrárnách připojených k distribuční soustavě oproti připojení k soustavě přepravní a rovněž jsou v rozporu s cíli EU a ČR pro snižování emisí CO₂.

Návrh promítnutí připomínky do Zásad

Požadujeme do zásad regulace rozpracovat problematiku stanovení ceny pro provozovatele distribuční soustavy v plynárenství. Požadujeme do většího detailu popsat stanovení ceny distribuce pro jednotlivé kategorie zákazníků z povolených výnosů obdobně, jako tomu bylo u konzultace u ceny přepravy v rámci implementace síťového kodexu TAR NC.

Jsme toho názoru, že stávající „tzv. logaritmický vzorec“ pro stanovení kapacitní složky ceny distribuce plynu není pro velkoodběratele využívající plyn pro výrobu elektřiny v paroplynových elektrárnách (obecně pro zákazníky s kapacitou v řádu nad 1,5 mil. m³/den a více) správný (pozn.: kde se např. vzal předpoklad, že náklady na jednotku kapacity se chovají logaritmicky?), což dokládá jeho opuštění u stanovení cen přepravy pro přímo připojené zákazníky na rok 2020 i masivní snaha o přepojování k přepravní soustavě velkoodběratelů, tam kde je to možné.

Podle našeho názoru by měla být kapacitní část ceny pro velkoodběratele využívající plyn pro výrobu elektřiny v paroplynových elektrárnách (obecně pro zákazníky s kapacitou v řádu nad 1,5 mil. m³/den a více) v rámci dokumentu více diskutována a měly v daném případě být zváženy následující varianty:

1. Individuální stanovení ceny distribuce plynu na základě alokace povolených výnosů reálných aktiv využívaných na distribuci plynu do daného místa spotřeby.
2. Stanovení paušální výše ceny pro takové odběry, která odpovídá průměrným nákladům na takový typ zákazníků.
3. Stanovení ceny ve vazbě na cenu přepravy plynu pro přímo připojeného zákazníka a vzdálenost od přepravní soustavy.

Variabilní složku ceny distribuce plynu pro tento typ zákazníků požadujeme stanovit jako součet ceny u přepravy plynu pro přímo připojeného zákazníka a součinu plánované nákupní ceny a reálné výše ztrát spojené se zásobováním těchto zákazníků (tedy v řádu jednotek Kč/MWh).

Rovněž požadujeme zavedení možnosti flexibilního a levného sjednávání denních a vnitrodenních rezervací distribuční kapacity za stejných podmínek jako jsou stanoveny pro zákazníky přímo připojené k přepravní soustavě, když dle našeho názoru není rozumné a věcně opodstatněné, aby docházelo ke zvýhodnění odběratelů s přístupem k přepravní soustavě na rozdíl od odběratelů, kteří takovou reálnou možnost připojení na přepravní soustavu nemají. Zachování zcela významné disproporce mezi velkoodběrateli odběrateli připojenými k přepravní soustavě a k distribuční soustavě bude mít protisoutěžní účinky a bude mířit proti principům spravedlivé hospodářské soutěže, když nelze odhlédnout od toho, že spotřební zařízení velkoodběratelů byla vybudována s velkými investičními výdaji (v době, kdy takové rozdíly ve využívání přepravní soustavy a distribuční soustavy nebyly) a že tato zařízení nemohou „cestovat“ za přepravní soustavou.

Vzhledem k nedostatkům konzultačního dokumentu a nedostatku vstupních dat nejsme schopni navrhnout konkrétní vzorce, jsem však ochotni na takové metodice s ERÚ dále spolupracovat v rámci pracovních skupin.

Odůvodnění

SUAS očekává, že u paroplynové elektrárny ve Vřesové bude zásadním a rychlým nárůstem ceny emisní povolenky CO₂ donucena odstavit stávající výrobu energoplynu z uhlí a přejít na spalování zemního plynu. Postupný odchod od uhlí je v současné době rovněž řešen tzv. Uhelnou komisí, zřízenou usnesením vlády č. 565 ze dne 30. července 2019, která je poradním orgánem vlády. Ve spojení se silicím tlakem na přechod na bez uhlíkovou EU nejpozději k roku 2050 je zřejmé, že otázka odchodu od uhlí je dána a nahrazení výroby elektřiny ze zemního plynu je všeobecně vnímána jako vhodné řešení, a to i na této decentrální úrovni. Cenová regulace zemního plynu by pak měla být nastavena tak, aby danému vývoji bezdůvodně nebránila, ba naopak, aby tato příležitost byla využita ke zvýšení využití dnes ne plně využitých plynovodů.

Je zřejmé, že plyn se minimálně pro první fázi plnění klimatických cílů stane tzv. přechodovým palivem, které umožní splnění klimatických cílů ČR. Ostatně takový vývoj připouští variantně jak zpráva o budoucí očekávané spotřebě elektřiny a plynu a o způsobu zabezpečení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou elektřiny a plynu publikovaná Operátorem trhu, tak i hodnocení zdrojové přiměřenosti ES ČR do roku 2040 zpracované provozovatelem přenosové soustavy, společností ČEPS, a.s.

Je zřejmé, že předložený návrh zásad neplní svou roli danou požadavky energetického zákona, podmínku vytvoření vhodných „podmínek pro transparentní, předvídatelné a dlouhodobě stabilní investiční prostředí v odvětví elektroenergetiky a plynárenství“, jelikož neumožňuje konkrétně připomínkovat a navrhnout změnu směřující k tomu, aby byla cena pro tuto kategorii zákazníků nastavena transparentně a předvídatelně v souladu se zákonem.

Jako vhodný příklad „*best practice*“, jak správně se vypořádat s nastavením cenové regulace v souladu s podmínkou energetického zákona v plynárenství lze uvést postup u konzultace cen provozovatele přepravní soustavy v rámci konzultace podle článku 26 odst. 4 Nařízení Komise (EU) 2017/460 ze dne 16. března 2017, kterým se zavádí kodex sítě harmonizovaných struktur přepravních sazeb pro zemní plyn (dále jako „TAR NC“), který je analogicky využitelný i na náš uváděný případ, jelikož právě nerovnost podmínek na přepravě a distribuci plynu jsou jedním z důvodů naší připomínky. Tedy přesně to, co bychom ideálně očekávali v rámci této konzultace.

Dále je třeba uvést, že v tomto regulačním období je v rámci nastavení cen v cenovém rozhodnutí značně podporována (snížena) cena distribuce pro odběrné místo zákazníka, ve kterém je instalována plnicí stanice na stlačený zemní plyn (CNG) pro pohon motorových vozidel, a to pro neporovnatelně menší odběry. Konzultační dokument toto téma neřeší, na druhou stranu vycházíme z toho, že je zde předpoklad zachování takové podpory. Pokud je snížení ceny pro plnicí stanice CNG motivováno úsporou emisí CO₂, což předpokládáme, je třeba zde konstatovat, že plnicí stanice CNG přinášející znatelně menší efekt úspor emisí CO₂, než v našem případě přechod z uhlí na plyn v elektrárně, a přesto mají stanovenou nižší cenu distribuce než zákazníci našeho typu. V našem případě se jedná o potenciál úspory 1,5 mil. t emisí CO₂.

V neposlední řadě zde rovněž vidíme riziko regulační a riziko výběru povolených výnosů u provozovatele distribuční soustavy. Pokud nebude využita možnost získání dodatečných výnosů distribučních soustav v rámci výroby elektřiny z uhlí na plyn a takoví zákazníci se budou připojovat přímo na přepravní soustavu nebo své investiční záměry zcela opustí, bude následovat tak dobře známý vodárenský efekt u distribuce plynu se všemi důsledky.